

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب «خلاصة الأقوال في معرفة الرجال» مشهور به «رجال العلامة الحلی» تألیف حسن بن یوسف بن علی بن المطهر الحلی معروف به «علامه حلی» (۶۴۸ - ۷۲۸ هـ) از مهمترین کتب رجالی شیعه به حساب می آید و همواره مورد توجه علما و فقها بوده است.

از این کتاب چندین نسخه خطی در کتابخانه های بزرگ جهان موجود می باشد، که در متن آنها اختلافات جزئی وجود دارد. این نسخه ها توسط بعضی از علمای سابق مورد تحقیق، بررسی و تصحیح قرار گرفته است.

آیت الله شیخ محمد رضا جعفری رحمته الله نیز به نوبه خود، اصلاحات، تعلیقات و حواشی علمی بسیار مفید و بدیعی بر یکی از نسخه های مشهور این کتاب (با تحقیق و تعلیق علامه بزرگ سید محمد صادق آل بحر العلوم - چاپ دوم -) انجام داده است که در ادامه برخی از این اقدامات علمی علامه جعفری رحمته الله بر رجال علامه حلی، مورد اشاره قرار می گیرد:

۱- تصحیح و ویراستاری دقیق و کامل متن کتاب.

۲- اعراب گذاری بعضی از کلمات جهت ضبط دقیق، سهولت قرائت و فهم آنها.

۳- تصحیح اشتباهات مربوط به بعضی از اعداد اشخاص مورد اشاره در عنوان باب ها.

۴- جدا کردن اسماء رجالی که در لابه لای متون کتاب اشاره شده اند و ذکر کردن آنها به صورت مستقل.

۵- شماره گذاری مسلسل برای تمام افراد ذکر شده در کتاب.

۶- مقابله کتاب با چهار نسخه خطی این کتاب و اشاره به اختلافات موجود در آنها، که با حروف (ج)، (ب)، (ح)،

(م)، به آنها اشاره شده است. آن نسخ به ترتیب عبارتند از:

• ج = نسخه تصحیح شده توسط آیت الله شیخ محمد جواد بلاغی رحمته الله.

- ب = نسخه تصحیح شده توسط علامه کبیر شیخ عبدالحسین حلّی رحمته.
- ح = نسخه تصحیح شده توسط فاضل کامل سید حسین بن حیدر العاملی رحمته.
- م = نسخه تصحیح شده توسط یکی از علمای فاضل که متأسفانه اسم او ذکر نشده است.

۷- تتبع و تحقیق درباره ی شخصیت های رجالی مذکور در کتاب، به صورت نوشته نظام مند و مبسوط، با عنایت به بیش از «۱۰۰» کتاب معتبر اعم از کتب رجالی شیعه همچون؛ نجاشی رحمته، کشی رحمته، طوسی رحمته و آیت الله خوئی رحمته، و کتب اهل سنت همچون؛ بخاری، طبری، اسد الغابه، الاستیعاب، لسان المیزان.

در این تحقیق مسائلی مورد بحث و بررسی قرار گرفته شده است که عبارتند از:

۱. تبیین تاریخ ولادت و وفات بعضی از رجال مذکور.
۲. تبیین دقیق اعراب برخی کلمات و ضبط اسماء و اشاره به اختلافات موجود در آن.
۳. تبیین طبقات رجال و اینکه از اصحاب کدام امام بوده اند.
۴. تبیین اینکه این اشخاص از چه کسانی روایت کرده و چه کسانی از آنها روایت کرده اند.
۵. تبیین وجه تسمیه القاب بعضی از اشخاص و انتساب آنها به مناطق یا قبایل خاص.
۶. تبیین نسب بعضی از اشخاص، به خصوص اشاره به شجره بعضی از رجال سادات.
۷. تبیین خلط واقع شده در اسماء مشابه بین اشخاص و توضیح اینکه این افراد، مختلف هستند.
۸. تبیین خلط واقع شده در اسمائی که ظاهراً بین اشخاص مختلف مشابه هستند ولی در واقع يك نفر هستند.
۹. ذکر تألیفات بعضی از رجال مذکور در کتاب.

* نکته: این کتاب پس از مقابله با اصلاحات، تعلیقات و حواشی علامه جعفری رحمته، در مرحله تدوین می باشد، و به زودی نهایی خواهد شد، ان شاء الله.

عبدالامیر محمدی

دفتر حفظ، تدوین و نشر آثار علامه جعفری رحمته